

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

II. De Conditionibus ad Juramentum requisitis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

tinere non meram assertionem, sed etiam invocationem Divini testimonij, saltem virtualem. Verum in his, & alijs hujusmodi jurandi formulis, spectanda est vel maximè intentio loquentis: qua de causa hujusmodi dicta quandoq; ut juramenta usurpantur; ut videre est apud S. Paulum 1. ad Timoth. 5. *Testificor coram Deo.* Ad Galat. 1. *Coram Deo, quia non mentior.* Ad Rom. 1. *Testis mihi est Deus: quibus verbis Apoitolus jurâsse existimatur.* Econtra multi jurant ex ira, qui non intendunt propriè jurare, sed potius imprecari malum, vel patefacere iram. ut observat Lessius cap. 42. num. 7. Unde & huc applicandum illud jam citatum dictum D. Thomæ 2. 2. q. 73. art. 2. *Peccata verborum maximè sunt ex intentione dicentis dijudicanda.*

II. Quæres III. Utrùm isthæc formula, *Volo dictum meum esse juramentum* (vulgò, *Wuff mein Wyl*) veram Juramenti rationem habeat? Resp. I. In Foro externo, seu judiciali, talia verba prolata ad petitionem Judicis exigentis, ut quis juratus annuat, censentur juramentum. Layman loc. cit. num. 1. post Sanchez lib. 3. in Decalog. cap. 2. num. 4. Resp. II. Verba illa, *Wuff mein Wyl* / vulgari sermone plerumque Juramentum continent, si deliberatè proferuntur. Ratio est: quia ad jurandum satis est, velle verba usurpare in sensu à jurantibus communiter usurpato: atqui hæc formula, juxta consuetudinem Germanorum, pro juramento usurpari solet; ergo tale præsumendum est, nisi de alia usurpantis intentione constet.

Q U Æ S T I O II.

De conditionibus ad Juramentum requisitis.

12. CONCL. I. Certum est, atque ab omnibus concessum, ut Juramentum sit licitum, & opus bonum, actûsque virtutis Religionis, tres requiri conditiones, tanquam comites ejus, nempe Veritatem, Judicium, & Justitiam; juxta illud Jerem. 4. *Jurabis, vivit Dominus, in veritate, judicio, & justitia.* Veritas in eo consistit, ut veracissimi Numinis testimonium non adducatur in testimonium falsi, seu mendacij. Justitia consistit in eo, ut æquissimi Numinis testimonium non adducatur in confirmationem dicti, aut rei iniquæ, & peccato obnoxie. Judicium, seu judicij discretio in eo, ut cum prudenti intellectu confide-

sideratione, ac piâ & reverenti voluntatis affectione, non sine necessitate, aut magnâ utilitatē jureretur.

Quale peccatum, si desit iudicium in iuramento?

13. CONCL. II. Quantum attinet ad ultimam Juramenti conditionem, quæ est *Judicium*, conveniunt Doctores, si desit duntaxat iudicium (id est, si sine iusta causa, & imprudenter jureretur, quod verum est) ordinariè non esse, nisi peccatum veniale. Ratio est: quia tunc non laret gravis irreverentia; cum Deus adhuc adducatur in testimonium rei veræ, licet sine iusta causa, & sic imprudenter. Verùm occasione hujus

Consuetudo incautè jurandi, quale peccatum?

14. Quæres, quale peccatum sit consuetudo incautè jurandi? Resp. I. Consuetudo jurandi indiscriminatim verum & falsum, etiã cum advertentia, quamdiu voluntaria est, constituit hominem in statu peccati mortalis. Ita Herincx *part. 3. disp. 6. q. 2. n. 15.* & alij. Ratio est: quia ex vi illius consuetudinis, est homo in maximo periculo perjurij committendi; juxta quod *Ecclesiastici cap. 23.* dicitur: *Vir multum jurans implebitur iniquitate.* Adicitur tamen, *quamdiu voluntaria est*: quia si homini dicta consuetudo efficaciter displiceat, vi illius displicentiæ, & propositi eam deponendi, interruptitur consuetudo.

Quid de consuetudine jurandi sine iusta causa?

15. Resp. II. Si consuetudo sit tantum jurandi sine iusta causa, & imprudenter, ea quidem non constituit hominem in statu damnationis, est tamen omnino dissuadenda. Ratio est: Tum quia sine iusta causa jurare, ad minus est peccatum veniale. Tum quia Juramentum à Christo citra necessitatem prorsus reprehenditur, *Matth. 5. Ego autem dico vobis, non jurare omnino &c. Si autem sermo vester, est, est: non, non: quod autem his abundantius est, à malo est.* Intellige, si non subsit iusta causa, seu necessitas jurandi. Unde *Ecclesiastici 23.* dicitur: *Jurationi non assuescat os tuum, multi enim casus in illa, cum concordantijs.*

Iustitia; quomodo requiratur ad iuramentum?

16. CONCL. III. Quantum attinet ad alteram Juramenti conditionem, quæ est *Iustitia* (id est, ut res, de qua juratur, sit res honesta, iusta, nullòque peccato obnoxia) multiplici opus est distinctione. Et quidem imprimis distinguendum inter iuramentum assertorium, & promissorium: atque loquendo de iuramento assertorio, facto circa rem injustam, vel peccatum alterius, illud regulariter est peccatum duntaxat veniale, si veritas subsit. Herincx *loc. cit. n. 13.* & communis. Dicitur, *regulariter*: quia videtur mortale, si iuramentum assumatur ut instrumentum peccati, puta si per iuramentum confirmetur gravis detractio infamatoria Proximi: e contra verò, si quis in iudicio

dicio legitime interrogatus, sub Juramento testificetur de peccato Rei, nullum erit peccatum. Quod si vero Juramentum sit promissorium, ad dijudicandam ejus malitiam, vel etiam obligationem, multipliciter rursus erit distinguendum, praesertim an opus illud, super quo cadit Juramentum promissorium, sit bonum, indifferens, vel malum; atque, an adfuerit ex parte jurantis sufficiens deliberatio, simulque animus id exequendi, nec ne. Hinc sic

17. CONCL. IV. Quodocunque Juramentum promissorium deliberate fit, sive super re bona, sive mala, aut indifferenti, sine animo exequendi, committitur perjurium. Ita communis. Quia Deus deliberate (secus, si id fiat ex inadvertentia) ad ducitur in testimonium rei falsae; in quo formaliter consistit malitia perjurii.

Juramentum promissorium sine animo exequendi, est perjurium.

18. CONCL. V. Si Juramentum promissorium deliberate fiat circa rem malam animo illud exequendi, jam ratione illius affectus interni pravi erit peccatum mortale, vel veniale, pro gravitate operis exequendi; simulque Juramentum, quatenus est testificatio Dei super re illicita facienda, habebit distinctam malitiam, pro gravitate operis exequendi, nisi forte inadvertentia excuset. Ita Lessius cit. cap. 42. n. 18. & alij.

Si fiat circa rem malam, quale peccatum?

19. CONCL. VI. Juramentum de re illicita praestitum nullam parit obligationem. Ita communis, arg. cap. Quanto, de Jurejurando, ubi dicitur; quod Juramentum non fuit institutum, ut esset vinculum iniquitatis. Et reg. 58. Juris in 6. Non est obligatorium contra bonos mores praestitum juramentum. Hinc jurans, quod nolit inimico ignoscere, nullum proximo auxilium facere, & hujusmodi, ex tali juramento non obligatur: quia, ut dictum, Juramentum non potest esse vinculum iniquitatis.

Juramentum de re illicita non obligat.

20. CONCL. VII. Ex Juramento de faciendo opere indifferenti nulla quoque oritur obligatio; utputa si quis juret, festucam se levaturum, se barbam fricaturum &c. Ita communis. Ratio est: quia hujusmodi actiones non sunt fructuosae, quin potius impeditivae majoris boni. Veruntamen hoc intelligendum est, nisi alia causa, ex qua actiones ex teroquin indifferentes honestatem virtutis acquirant, adjiciatur: ut v. g. si jures, te aedes alicujus non ingressurum, cum tali meretrice non locuturum &c. causa vitandi peccati, jam ob hanc additam causam actio illa, vel potius omissio actionis, erit capax obligationis Juramenti, quamdiu periculum illud durat.

Item, si fiat Juramentum de faciendo opere indifferenti.

Corollaria.

21. Ex his patet resolutio illorum casuum quotidianorum; nempe de Patre jurante, se graves poenas repetiturum à filio; de Hera jurante, se non servaturam diutius hanc, aut illam ancillam; de Fratrem, vel Condiscipulo, se apud patrem vel magistrum accusaturum esse suum fratrem, vel condiscipulum; de Mercatore, se hanc mercem non viliori pretio venditurum, vel non majori empturum; de Aulico, se non priorem sessurum, non priorem ingressurum, &c. Nam imprimis, si tales serio jurant, nec tamen habent intentionem exequendi id, de quo faciendo jurant, delinquunt mortaliter, juxta dicta *num. 17.* & amplius notat Gobat *tract. 11. Theol. Experim. n. 528.* quia tunc in tali Juramento deest veritas, atque Deus adducitur in testem falsitatis.

Alia notabilia Corollaria,

22. Nihilominus, ut idem Gobat notat, raro hujusmodi homines peccant mortaliter non faciendo postmodum id, quod serio jurarunt se facturos: ut quando Pater videt, filium alia ratione emendatum, vel maternis lamentis domum impletum iri, si cædatur filius albæ gallinæ, ac proinde minas remittat; quod etiam de cæteris dicendum. Ratio est: quia vel hujusmodi Juramenta non fiunt ex motivo Virtutis, sed ut frequenter contingere solet, ex impatientia, & proposito vindictæ; ac proinde non obligant, cum sint facta de re mala, nempe propter vindictam, aut iram suam complendam. Vel, & quidem non raro, fiunt de re indifferenti, v. g. non prius federe, intrare, &c. Vel inutili: ut si corrigendus jam aliunde emendatus sit, neque correctione amplius indigeat. Vel non gravi; ut si pater juravit, se castigaturum puerum ita promeritum, & postea sine causa omittat; prout exemplificat Layman *cit. tract. 3. cap. 14. n. 6.* Aut certè solet frequenter intervenire una saltem ex quatuor illis conditionibus, quæ subintelliguntur in omni Juramento promissorio. Hinc sit

In omni juramento, & voto, quatuor conditiones subintelliguntur; quæ?

23. CONCL. VIII. In quolibet Juramento promissorio (imò & Voto) quamvis absolute factò, tacitæ quædam conditiones subintelliguntur. Ita desumitur ex *cap. Quemadmodum. junctâ Glosâ. v. Conditio. de Jurejur.* & notat Abbas *ibidem n. 8.* Pirhing *tit. De Jurejur. n. 119.* & communis. I. Conditio est, *Si potero*: quia ad impossibile nemo obligatur. II. *Salvo jure, & auctoritate Superioris*: quæ conditio desumitur tum ex c. *Ad nostram. 21. de Jurejur.* tum ex c. *Non est. de Voto, ibi: Non est voti dicendus transgressor, qui quod vovit, auctoritate Sedis Apostolicæ distu-*

distulit adimplere. III. conditio est: *Nisi is, in cuius gratiam & utilitatem juratum est, obligationem remittat*, sive expressè, sive tacitè: quia quilibet potest cedere juri suo, illudque remittere. Et tandem IV. est: *Dummodo res in eodem statu permanserit*; id est, notabilem mutationem non accipiat: quia notabilis mutatio quasi aliud objectum facit, ad quod verisimili præsumptione, jurantis, & promittentis intentio se non extendit.

24. Nec dicas. Juramentum sub conditione conceptum, est conditionale; ergo si in omni Juramento (imò & Voto) tacitè insunt prædictæ conditiones, illud omne erit conditionale, & consequenter nullum absolutum; quod est contra communem Doctorum. Resp. enim distinguendo antecedens: Juramentum sub conditione extrinseca conceptum (utputa, Juro me hoc facturum, si navis ex India advenerit, si Petrus erit Romam iturus, &c.) est conditionale, conceditur: Juramentum sub conditione, quæ tacitè seu de jure inest, conceptum, est conditionale, negatur antecedens, & consequentia. Nam generaliter conditiones, quæ tacitè seu de jure insunt, non faciunt actum conditionatum, arg. L. 3. ff. de Legatis I. & l. Conditiones. ff. de Condition. & demonstrat ibi: *Conditiones, quæ tacitè inesse videntur, non faciunt legata conditionalia, cum concordantijs.*

Conditio-
nes, quæ ta-
citè seu de
jure in-
sunt, non
faciunt a-
ctum con-
ditionatum.

25. CONCL. IX. Juramenta promissoria, quæ cedunt tum in honorem Dei, tum ad bonum tertij, Ecclesiæ aut Communitatis, fiuntque circa materiam honestam, pariunt obligationem. Ita communis. Et meritò quoad hoc traditur hæc generalis regula, ex c. *Si verò.* & c. *Cùm contingat.* de Jurejurando, desumpta: *Omne juramentum editum in alterius utilitatem servandum est, si sine peccato, seu salutis dispendio servari potest.* Ratio est: quia talia Juramenta involvunt reverentiam Divini Numinis, simulque sunt honesta; ergo ex motivo Religionis pariunt obligationem ea adimplendi. Subintellige, nisi excuset una ex proximè dictis quatuor conditionibus, in omni Juramento promissorio tacitè subintellectis.

Juramen-
tum prom-
issorium
de re bona
obligat.

26. CONCL. X. Juramentum conceptum de opere minus bono, & cujus oppositum est melius, non obligat; nisi sit factum in favorem tertij. Ita Doctores passim. Ratio est: quia in simili, hac ipsa de causa Votum de opere minus bono editum non obligat, aut saltem ipsius votentis, sive jurantis arbitrato, potest commutari in melius opus: puta, si vovisti Deo, te uxorem ducturum, potes absque alia dispensatione Religionem ingredi,

Quid, si fiat
de opere mi-
nus bono?

gredi, aut in sæculo perpetuam Castitatem servare; cum hoc sit opus melius. Similiter si vovisti (idem dicendum, si jurasti) te hac hora oraturum, postea vero intelligas, gratius Deo futurum, si ægroto assistas, opemque feras, non teneris Juramento aut Voto, cum in talibus circumstantijs non sit de meliori bono, sed præcedat auxilium infirmo præstandum. Additur notanter in Conclusionem, *nisi sit factum in favorem alterius*. Tunc enim obligabit Juramentum, nisi illud alter remittat: quia in promissione facta homini, aut Juramento in ejus favorem præstito spectatur, quid illi gratius sit; in promissione vero facta Deo, quid melius. *Layman lib. 4. tract. 3. cap. 6. num. 6. & alij.*

Veritas etiam requiritur in juramento.

27. CONCL. XI. Quantum attinet ad tertiam Juramenti conditionem, quæ est *Veritas* (& consistit in eo, ut Dei Veracissimi testimonium non adducatur in confirmationem falsi, aut mendacij) certum est, eandem requiri ad Juramentum licitum; eaque deficiente committi Perjurium, quod ex genere suo est peccatum mortale.

Perjurium, quid?

28. Porro *Perjurium* propriè dictum, est Juramentum falsum, quo quis aliquid sub obtestatione Divini Numinis confirmat esse verum, quod tamen credit esse falsum; vel econtrà, ait esse falsum, quod putat esse verum. Vel brevius: *Perjurium* est juramentum de falso in opinione jurantis. Ita *Mastrius disp. 11. Theol. Moral. n. 58. & alij.* Additur, *in opinione jurantis*: quia quamvis, quod quis jurat esse verum vel falsum, sit tale à parte rei, si tamen jurans putaret non esse tale, nihilominus pejeraret; quia deliberatè Deum in testem rei juxta suam opinionem falsæ adduceret. Infertur proinde, omne Perjurium cum deliberatione factum, esse peccatum mortale: quia reverà est gravis irreverentia Deo illata, ipsum deliberatè adducere in testem mendacij. Et hoc idem dicendum, si quis dubitaret de veritate rei: nam exponeret se manifesto periculo, adducendi Deum in testem falsitatis, ac proinde peccaret.

Est peccatum mortale.

In perjurio non datur parvitas materiæ.

29. Nec obstat, quòd materià sit levis, aut exigui momenti. Adhuc enim intervenit tota Perjurij malitia, in hoc consistens, quòd Dei Veracissimi testimonium in confirmationem falsitatis, & mendacij adducatur. Inferunt proinde Doctores communiter, in perjurio non dari parvitatem materiæ, quæ ipsum à mortali excuset; ob rationem prædictam: quia nimirum in quolibet Perjurio, deliberatè & advertenter factò, tota hujus peccati malitia reperitur. Unde meritò Innocentius

centius XI. hanc inter alias, ordine 24. Propositionem damnavit: *Vocare Deum in testem mendacij levis non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.*

30. Additur notanter, *deliberate & advertenter facto.* Quia, ut notat Doctor noster in 3. dist. 39. q. un. estque communis, Perjurium sine deliberatione factum, non est peccatum mortale: cum generaliter ad omnem actum humanum, ac praesertim ad peccatum mortale, requiratur voluntarium, ac sufficiens deliberatio. Unde quamvis nunquam ratione parvitas materiae, adhuc tamen ratione defectus voluntarij, aut sufficientis deliberationis, quandoque homines a peccato mortali contingit excusari: dum videlicet proferunt verba, ex se quidem juramentum falsum sonantia, sed sine intentione actuali, vel virtuali, Deum in testem falsitatis adducendi; aut quia id faciunt non cum plena deliberatione: siquidem, ut notat saepe citatus D. Thomas 2. 2. quaest. 73. art. 2. *Peccata verborum maxime sunt ex intentione dicentis adjudicanda.*

Potest fieri veniale ex defectu voluntarij, ac deliberationis.

Peccata verborum maxime sunt ex intentione dicentis adjudicanda.

Q U A E S T I O III.

Solvuntur diversa Dubia, Juramentum concernentia.

31. **Q**uaeritur I. Utrum violatio Juramenti promissorii, praesertim in re parva, sit peccatum mortale? Resp. I. Si promissio Juramento firmata sit rei notabilis seu gravis, violatio ejus erit peccatum mortale. Ita Doctores communiter. Ratio est: quia, ut jam dictum num. 4. ad Juramentum promissorium requiritur duplex veritas; una intentionis, seu veritas dicti, qua quis ab initio debet habere intentionem servandi id, quod promittit: & altera executionis, seu veritas facti, qua suo tempore servandum est id, quod sub Juramenti religionis quis promissit. Itaque si quis cessante justo impedimento, a nulla subsistente conditione tacite ex quatuor illis n. 23. assignatis, atque in omni Juramento promissorio tacite subintellectis, non impleat id, quod se facturum sub Juramento promissit, jurans, quantum in se est, facit, ut Deus falsum testatus sit.

Violatio juramenti promissorii, quale peccatum?

Quid, si res sub juramento promissa sit levis?

32. Resp. II. Num autem idem dicendum sit, si materia sub Juramento promissa sit levis, ac parvi momenti, variant Doctores.